

GRONINGEN

AFDELINGSORGAAN
NEDERLANDSE
GENEALOGISCHE
VERENIGING
AFDELING GRONINGEN

2013 JAARGANG 20

N

<http://groningen.ngv.nl>

Voorwoord

Klaas Niemeijer, redactielid

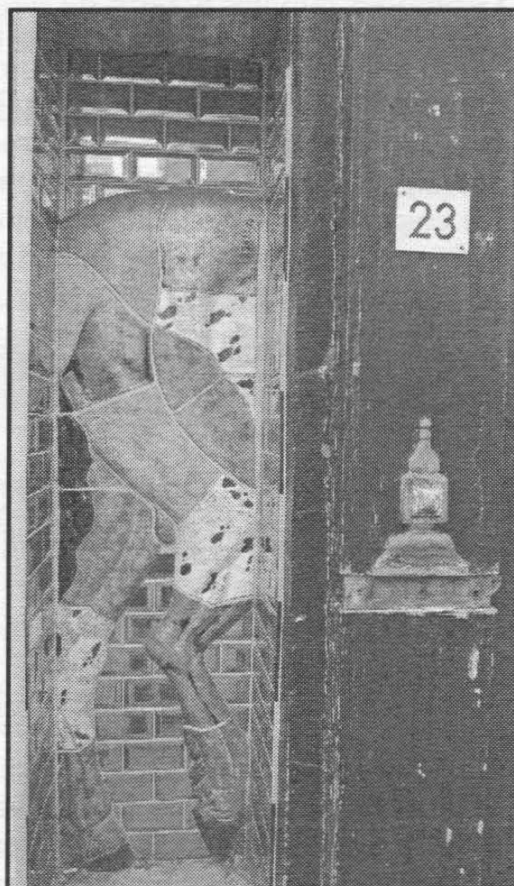
Leden van de redactie verkeren in de gelukkige omstandigheid dat zij kennis kunnen nemen van de afdelingsbladen van de NGV. Soms worden artikelen uit die periodieken geheel of gedeeltelijk en na verkregen toestemming overgenomen. Altijd weer een dankbare bron.

Het is de redactie ook deze keer weer gelukt om een gevarieerd nummer samen te stellen. Gelukkig kon ze weer putten uit talrijke bijdragen die lezers instuurden. We blijven er op hameren: Zonder die bijdragen is het voor de redactie echt trekken aan een dood paard. Over paarden gesproken: de recente paardenvleesaffaire was een aanleiding om aandacht te besteden aan de *slagterseed* van de stad Groningen uit 1666. Ook toen had je al beroepen die van vader op zoon overgingen.

Eigenlijk merkwaardig dat er nauwelijks aandacht is geschonken aan families die voor een groot deel in dezelfde beroepssector werkzaam waren, zoals families van artsen, bakkers, boeren, bouwvakkers, leraren, PTT-medewerkers, politiemensen, slagers, spoorwegwerkers, enz. Je kunt je voorstellen welke onderwerpen bij bijvoorbeeld een verjaardag werden besproken. Misschien kent u zulke families wel en voelt iemand zich geroepen daarover eens iets te publiceren.

Een van de aspecten van de huidige economische crisis is een verminderd ledental bij verenigingen. Ook de NGV-Groningen ontkomt daar helaas niet aan. Ondanks een – licht – dalend ledental is het aantal abonnees wel weer toegenomen. Leden, die al jarenlang trouw lid zijn, worden door de NGV in het zonnetje gezet. In dit nummer daarover meer. Iets wat minder met een economische crisis te maken heeft is de afnemende bereidheid om zitting te gaan nemen in een bestuur. Jammer genoeg is de zusterafdeling Drenthe daarvan momenteel het slachtoffer. Een vereniging is afhankelijk van de kwaliteit van een bestuur. Gelukkig beschikt de afdeling Groningen momenteel over een enthousiast bestuur en in samenwerking met de vereniging Stad en Lande en het RHC Groninger Archieven gelukt het haar om tal van activiteiten te ontplooiën.

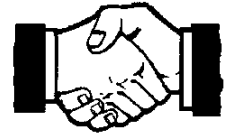
Tegeltableau paardenslager Folkingestraat 23

Heeft u ook zo genoten op de televisie van het programma *Verborgen Verleden*? Natuurlijk vergt zo'n programma veel voorbereiding. Zaken waar je als onderzoeker soms maanden mee bezig bent werden in een uitzending binnen vijf minuten opgelost. Toch wel wat frustrerend misschien. Wat me opviel was dat de ene keer originele archiefstukken alleen konden worden ingezien als men witte handschoenen droeg en in een ander archief het zelfde soort stukken met blote handen werd aangeraakt. Maar ja, verschil moet er zijn?

Genealogisch voorstellen

Johan Waterborg, redacteur

In deze rubriek komen (nieuwe) leden aan het woord die zich voorstellen, vertellen aan welke namen ze werken en wat hun andere hobbies zijn. Wilt u zich ook voorstellen: Miltje, briefje of telefoontje naar waterborg@ziggo.nl (voor adres en telefoonnummer: zie colofon) en u staat hier een volgende keer.

De heer **Piet Borghardt** (borghardt@hetnet.nl) te Heino is al 30 jaar met familieonderzoek bezig en schrijft:

“Een half jaar geleden werd ik lid van de NGV en koos voor de afdeling Drenthe. Aangezien 25% van mijn voorgeslacht echter uit Groningen komt, zei ik tegen mijn vrouw, ‘als jij nu medelid voor Groningen wordt, dan krijg ik ook daar informatie vandaan’. Mijn vrouw Maike Bruins is tot in verre geslachten en alle kwartieren Gronings. Ze komt uit Leens (familienamen Bruins, Sijpkens, Bieruma, Boerma). Echter, ze wil zich voorlopig niet met de genealogie bezig houden. Misschien kan ik haar in de toekomst op andere gedachten brengen.”

Groninger families waarin de heer Borghardt geïnteresseerd is zijn: Theding(a) uit Westerwolde en 't Zandt | Santee uit Leek | Heckman uit Westerwolde.

De heer **Cees Nienoord** (nieno002@planet.nl) uit Zuidland was al eens lid van de NGV en heeft in het bestuur van de afdeling Rotterdam gezeten. Omdat hij de persoonlijke contacten toch begon te missen mochten we hem weer verwelkomen.

De volgende families hebben de interesse van de heer Nienoord:

Nienoord en Hazelhoff uit Groningen | Vervoort en Timmers uit Zuid-Holland en Noord-Brabant | Engelsman uit Zuid- en Noord-Holland, Zeeland en Duitsland.

De heer **Harry Vos** (info@hfvos.nl) te Hoogeveen is bijkomend lid van de Afdeling Groningen geworden omdat hij graag op de hoogte wil blijven van regionale ontwikkelingen. Hij schrijft:

“De oorsprong van ons gezin Vos-Zantingh ligt zowel in de provincies Drenthe als Groningen. Bij toeval geïnteresseerd geraakt in de genealogie en inmiddels besmet door het virus. De voortgang van het onderzoek is te volgen op mijn site: www.onlyme.nl (email: familytree@onlyme.nl) nb: gebruikersnaam aanvragen via site. Voor de gegevens wordt gebruik gemaakt van het programma GENEAL.”

De heer Vos doet onderzoek naar: Boiten (Bouten, Top) en Perdok uit Groningen | Vos en Zantingh (van Nuil) uit Drenthe.

Dick van der Scheer (dick@freeler.nl) uit Almelo:

“Mijn (want er zijn meer) familie Van der Scheer komt oorspronkelijk (dan heb ik het over ca. 1700) uit het Oldambt. Vanuit Bellingwolde en via Midwolde, Finsterwolde en Wildervank is de tak waar ik deel van ben in Veendam terechtgekomen.

De familie van mijn moeder, Mulder, is rond 1800 als Muller vanuit Duitsland naar de stad Groningen gekomen. Volgende generaties hebben in de Veenkoloniën gewoond met een tak (militairen) naar Arnhem en een tak naar Amsterdam.

De familie van mijn vrouw, Woldering, is rond 1800 als Wollerig uit Bramsche in Duitsland naar de Borgercompagnie bij Veendam gekomen en is terug te traceren tot ca.1650.

De familie van de moeder van mijn vrouw, Hoetjer, woont sinds ca. 1750 voor een groot deel in de Veenkoloniën en is oorspronkelijk een familie van schippers, leerlooiers en landbouwers. Zie ook de Genealogie als opgesteld en gepubliceerd in 1981 door Jan J. Hoetjer.

Ik ben in 2008 lid geworden van de NGV om gebruik te kunnen maken van de faciliteiten van de Genealogische Vereniging. Een abonnement op *Gens Nostra* geeft veel ervaringen opgedaan door ervaren genealogen en brengt mij op ideeën om gericht onderzoek te kunnen doen. Om mijn stamboom digitaal vast te leggen gebruik ik GensDataPro."

Introductie **Peter van Rooden** (p800207@yahoo.com):

"Als nieuw lid wil ik mij graag bij deze aan u voorstellen. Mijn naam is Peter van Rooden, geboren in 1980 te Dordrecht, werkzaam als neuropsycholoog, bestuurslid van de Historische Vereniging Leerdam en auteur van verschillende genealogische en historische boeken. Ik ben gehuwd en sinds 4 december j.l. vader van een zoon. Sinds 1998 ben ik bezig met genealogisch onderzoek en richt mij in principe op alle voorouders.

Een van de Groningse namen die ik onderzoek is de familienaam Kielema (moeders familie). Deze familienaam vindt zijn oorsprong in Kiel-Windeweer en duikt later op in Hoogezand en Delfzijl. Met name in Delfzijl woonden veel naamdragers en het overgrote deel van de familie was werkzaam als buitenschipper, zeeman, matroos, zee-loods of turfschipper.

Over de familie Kielema is weinig tot niets gepubliceerd, daarom hoop ik in 2014 een boek te publiceren over het zeeleven van de familie Kielema. Stamvader van onze familietak is Mees Kielema (1836-1922) naar wie mijn zoon vernoemd is. Andere familienamen die ik onderzoek zijn Ruiters (Farmsum, Delfzijl) en Bonthuis (Opwierde). Geïnteresseerden kunnen uiteraard ten allen tijde contact met mij opnemen omtrent de eerder genoemde familienamen."

De heer **Klaas Pot** (f14tomkat@ziggo.nl) uit Delfzijl doet sinds een jaar of vier onderzoek naar de familienaam van zijn moeder: Prummel. Toen bleek dat de familie terugging tot de 17^e eeuw was zijn belangstelling voor de genealogie gewekt.

Agenda

- 5 okt. **Dag van de Groninger Geschiedenis** in het gebouw van de Groninger Archieven, Cascadeplein 4 te Groningen.
Het thema, ook landelijk thema voor de *Maand van de Geschiedenis*, is: **Volk en vorst**. Dit thema gaat over het Koninkrijk der Nederlanden en de Oranjes, maar ook over andere vorsten en leiders die Nederland gekend heeft. Wereldlijke vorsten en religieuze vorsten, vorsten uit de Romeinse tijd en vorsten uit de Opstand.
De voorbereidingen zijn begonnen.

Waardering langdurig lidmaatschap NGV

In de vergadering van het hoofdbestuur van 17 augustus 2012 is besloten een blijk van waardering in te stellen voor NGV-leden die 40 jaar lid zijn van onze vereniging. Omdat er ook leden zijn die deze 40 jaren al langer of korter geleden hebben volgeemaakt, heeft deze uitreiking ook het karakter van een inhaalslag.

Leden met langdurig lidmaatschap binnen de afdeling Groningen zijn:

Dhr. F.P. Boelens, Groningen	40 jaar
Dhr. H. Bolt, Appingedam	50 jaar
Dhr. J.A. de Boo, Groningen	50 jaar
Dhr. M. Braam, Utrecht	40 jaar
Dhr. dr. W. Breemhaar, Haren	40 jaar
Dhr. ir. A. Daae, Eelde	40 jaar
Mevr. P.J.C. Elema, Groningen	50 jaar
Dhr. mr. C.J. van Heel, Hattem	40 jaar
Dhr. drs. M.C. van Hoorn, Appingedam	40 jaar
Dhr. G. Kranenburg, Assen	50 jaar
Dhr. K. Kruizinga, Haren	40 jaar
Dhr. J. van der Molen, Groningen	40 jaar
Dhr. W. Quant, Holwierde	40 jaar
Dhr. mr. F.M. Slijkerman, Haren	40 jaar
Dhr. C.T. Smit Sibinga, Zuidhorn	40 jaar
Dhr. mr. J.P.A. Wortelboer, Bedum	40 jaar
en al eerder	
Dhr. A. Hoft, Appingedam	60 jaar
Dhr. F. Renssen, Haren	60 jaar

Interview medewerkster Knipseldienst

Mies Becker-Jager

• Wie ben jij?

Ik ben Miranda Bakker, woonachtig in Delfzijl, ben 34 jaar en heb twee kinderen van 15 en 10 jaar; ik ben werkzaam bij hotel restaurant *de Boegschroef* in Delfzijl.

• Wat zijn je hobby's?

Mijn hobby's zijn hardlopen en met genealogie bezig zijn.

• Wat knip je en hoe lang doe je dit al?

Ik knip overlijdensadvertenties uit de *Eemsbode* en *Eemslander*; dit doe ik nu ruim twee jaar.

• Hoeveel tijd kost je dit?

Het kost niet zoveel tijd als je het bijhoudt; als de krant komt dan lees ik hem eerst en dan knip ik de advertenties uit en doe ze in een envelop en eens in de twee maanden ongeveer stuur ik ze op naar Mies Becker. Die doet alle advertenties bij elkaar en brengt ze twee keer in het jaar naar Weesp.

• Wat is een droom die nog niet is uitgekomen?

Mijn droom – die nog niet is uitgekomen – is: ik wil graag mijn familiegeschiedenis tot het jaar 1500 uitzoeken. Dat is nog wel te doen, maar ik wil graag dat de levende mensen meer meegaand zijn om de familiegeschiedenis voor elkaar te krijgen.

Naamslijsten XXXII en XXXIII

Willem G. Doornbos, Groningen

XXXII

Kerspelliëden Ulrum, 1^e halfjaar 1678 ¹

Generaele opstellingen van't gheene bij mij ontfangen is van de kaspelluiden, resortteerende onder den kloekenslach van Ulrum, ende dat wegens de pacht soo die kaspelluiden aen haer hebben overghenomen, wegens 't eerste half jaer anno 1678.

[De betaling is in guldens, stuivers en plakken]

Eerste kluff

Walle Jurjens	27-13-7	Hillebrant Tomas	31-16-0
Syger Gerrits	11-11-7	Boele Rengers	5-10-4
Geert Jacobs weduwe	5- 4-3	Jan Peters	56-12-4
Beerent Crijns	6- 7-5	Benne Jans	38- 2-2
Jelte Peters	29- 2-6	Beerent Hindricx	39-19-0
Wieyke de weduwe	3- 0-4		

Twiede kluff

Harmen Peters Busman	9-12-3	Ecko Jansen	35- 9-2
Arent Jacobs	0-16-4	Tonnis Sijmons	21- 2-4
Abel Tiaerts	0-16-4	Olger Gerrits	9-18-7
Tonnis Jans	10-18-1	Peter Isebrants	13-14-7
Jan Claesen	40-18-1		

Derde kluff

Claes Jansen	46-11-0	Jan Meets	7-15-4
moey Geertruyt	45- 5-3	moey Fenne	3-16-0
Remge Allerts weduwe	21-17-5	Gerrit Jacobs Zandt	14- 5-6
Willem Reintjens	32- 2-1	Pouwel Wijbes	6- 5-7
Geu Jansen	6-14-4	Jannes Wibbes	3-16-0
Louwe Hindricx	11- 7-4	Harmen Jansen, schoemaecker	11-12-3
Martjen Jacobs	14- 3-5	meester Sicke Smit	7-18-4
Hindrick Rickerts	7-10-3	Folckert Lubberts	0-19-7
Lue Jansen	9-17-3	moey Trijne vrou-moers	1-16-3
Krijn Backer	10-15-4	Luitjen Lamberts	3- 6-0
Frerick Luirts	11-17-2	Doocke Beerents	0-19-7
Jacob Wever	3- 6-1	Peter Tomas	24- 1-7
Melle Cornelis	3-18-3	Evert Lewe hr. van Ulrum ¼ jaers	8- 8-0

Vierde kluff

Cornelis Jansen bij't Treckdiep	9-13-7	Wibbe Haeickens	1- 0-0
Jan Haeickens	3- 6-0	moey Dieuwer	1-16-3

moey Griete	0-16-4	Evert Lewe hr. van Ulrum ¼ jaers	3- 4-5
Sijbrant Menckens	4-15-7	Krijn Tomas ¼ jaers	9- 1-5
Jan Tiaerts, schipper	3-16-0	Sara Pijlon	0-16-4
Claes Jans, arbeyder	3- 6-0		

Vijfte kluff

Coene Harmens	28-18-0	Derck Peters	0-16-4
Peter Thias	9- 8-1	Jacob Does	2-16-1
meester Roeloff Jansen	10-17-1	Hindrick Timmermans, huis	0-16-4
Jan Engelberts	4- 5-7	Krijn Ipes	8-16-0
Ritse Hiddes	2-16-1	Peter Autz	2-16-1
Lippe Hiddes	0-19-7	Olger Dercx	6-16-7
Joseph Moses	1-19-5	Doe Jans	2-16-1
Hindrick Jansen	14-14-0	Jacob Jansen, schoemaecker	8- 5-5
Popke Backer	7-18-4	Eltjen Immens	3- 6-0
Cornelis Jansen de jongere, cremer	11-10-2	Jacobjen Does	1-16-3
Jan Mulder	4- 6-0	Abel Luels	5- 0-1
Jannis Wolters	7- 3-1	Adam Sywerz, smidt	11-18-2
Aute Frericx	1-16-3	de heer Alberda	8-12-0
Geert Lamberts	11-12-1	Hille Menckes	0-19-7
Jan Sarris	6- 0-0	Harmtjen Tiaerts	1-16-3
		Peter Sijmons, ¼ jaers	0- 7-4

Seste kluff

pastoer van Ulrum	19-15-1	Trijne Blouverfster	1-16-2
redger Smaltzius	11-14-7	Krijnje Rinnes	3-16-0
Peter Harmens	0-16-4	Jan Leffers weduwe	0-16-4
Jacob Schreur	9-10-5	Jannes Schoemaecker	0- 0-0
Jan Jansen Monninck	5- 2-5	Beerent Jurjens, voerman	7-19-4
Harcke Peters weduwe, ¼ jaers	0-16-4	mr. Hans Caspar	3- 6-0
Peter ende Reinder Hindricx huis	0-16-4	moey Hester	0-16-4
Beerent Jacobs	2-16-1	Arent Luitjens	0-16-4

Sevende kluff

Claes Willems, backer	13- 1-5	Jan Tiarx, stellemaecker	5-15-6
meester Reinder Cuiper	8- 1-6	Cornelis Tiarx	3- 6-0
Beerent Peters, wever	7- 9-6	Peter Hindricx	1-16-3
Jan Rotgers	3- 6-0	Krijn Stoffers	3- 6-0
Aefke de weduwe	0-16-4	Ale de weefster	1-16-3
Klaes Jansen, backer	15-16-7	Gerrit Jans Krijger	2-16-1
Derck Wever	3- 6-1	Albert Peters, wever	2-16-1
Cornelis Ennens	1-16-3	Jan Jelles weduwe	4-16-0
moey Geese	1-16-3	Wieyt Jeltas	2-16-1
Doocke Peters	7-18-4		

Achte kluff

Cornelis Melles weduwe	38-13-0	Jan Jacobs, op de Hucht	40- 3-6
Jan Allens	23- 8-3	Jan Harmens Busman	10-13-0
Jurjen Jans de jonge	33-10-4	Jan Claesen die olde	7-10-5
Jan Claesen, op Elens	27-14-6	Frerick Edzes	48- 4-0
Jurjen Jansen de olde	42- 6-6	Hidden Martjen, arm en	
Jan Jansen Bijlick	6- 2-4	om Godts wille	0- 0-0
Jan Jansens weduwe Anje Jans	19-17-7	Peter Tonnis, ¼ jaers	3-15-4
Jan Hindricx Bijlick	5-12-5	Lambert Tiesses, ¼ jaers	2-17-3
Jurjen Ottens	11- 1-6	Frerick Peters, vrijgeselle	0-19-7

Het ontfanck van die acht klufften in Ulrum monterende tesaemen ten zomma eendui-sentvierhondertachtendedartich car. gulden vijftyn stuiver een pl.

Noot:

1 GrA, Kerspelarchief Ulrum [24], inv.nr. 1, 1678.

XXXIII

Slachterseed te Groningen, 1666¹

Op heden hebben dese naevolgende slachters de gewoonlijke eedt gepraesteert:

Jurrien Roeleffs	Harmen Crijns
Jan Edsers	Jan Brants
Lubbert Hendrixs	Jan van Oosten
Albert Willems	Geert Thomas
Roeleff Jansen	Albert Thomas
Daniel Hansen	Willem Jansen
Menne Jansen	Menne Jansen
Jan Harmens	Tonnis Peters
Jan Lucas	Jan Berents
Hieronymus Gisolffs	Jan Hendrix
Claes Aleffs	Hans Rustebyr
Lotte Faes	Egbert Luitjens
Jan Geerts	Jan Edsers
Augustus Jacobs	Lammert Wessels
Berent Nyman	Geert Claesen
Cornelis Warners	Jan Barthels
Jan Lucas	Hindrick Jurriens Cuitier
Garbrant Siabbens	Crijn Harckema
Hindrick Reinders	Harmen Geerts, mesterknecht genaemt
Jan Clein	Hindrick Geerts
Jacob Everts	

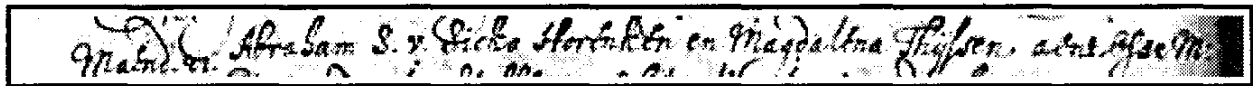
Noot

1 GrA, rnr 314 (Rood na reductie), resolutieboek, deel 14, blz. 104, 11 okt. 1666.

De jonker en de dienstmeid Sicco Horenken & Magdalena Thyssen

Antonia Veldhuis, Veenwouden

Een titel uit een sprookje. En dat lijkt het eerst ook. Op 21 oktober 1667 wordt in de Nieuwe Kerk te Groningen Abraham gedoopt. Als zijn vader staat Sicko Horenken vermeld, de moeder is Magdalena Thijssen. De geboorteplaats is Groningen, aan de Ossemarkt¹. Sicko is jonker, zij was zijn dienstmeid. Weet u meteen waar de titel vandaan komt.

Gegevens uit de *Nederlandsche Leeuw* van 1954²: Sicco Horenken, op Wyrtsema, jonker en hoofdeling te Zandeweer, Oldenzijl, Oosternieland, Rottum en Elswert, geb. 1627, ingeschr. als student te Groningen 22 augustus 1646, verkrijgt kleinburgerrecht 1650, overl. 1673, tr. Magdalena Thyssen.

Uit dit huwelijk: Abraham Horenken, gedoopt Groningen 21 oktober 1667.

II. Sicco Horenken, op Wyrtsema, jr. en hoofdeling te Zandeweer, Oldenzijl, Oosternieland, Rottum en Elswert^{4b}), geb. 1627, ingeschr. als student te Groningen 22 Aug. 1646, verkrijgt kleinburgerrecht 1650, overl. 1673, tr. Magdalena Thyssen.

Uit dit huwelijk:

Abraham Horenken, ged. Groningen 21 October 1667.

Schijn bedriegt. Omdat men bij het noteren van de doop van Abraham niet noteerde dat het kind in onecht³ geboren was, had de schrijver van bovenstaand stukje (terecht) aangenomen dat het paar gehuwd was. Een begrijpelijke vergissing. Kinderen uit buitenechtelijke relaties staan in de eerste Groninger doopboeken op een aparte bladzijde, achterin het boek, vermeld. Vanaf het derde doopboek, beginnend in 1667, staan ze vaak aan het eind van de maand en altijd met de toevoeging dat het on(echt) of ill(egitimus) is.

De kerkenraadhandelingen van de stad Groningen vertellen ons over de relatie die jonker Sicko Horenken met zijn dienstmaagd Magdalena Thijssen had, een schadelijke onkuisheid.

Uitgebreid komt de zaak aan de orde, maar nadat Magdalena een rechtszaak begint zegt men de zaak op te schorten en de uitslag daarvan te willen afwachten.

De kerkenraad⁴

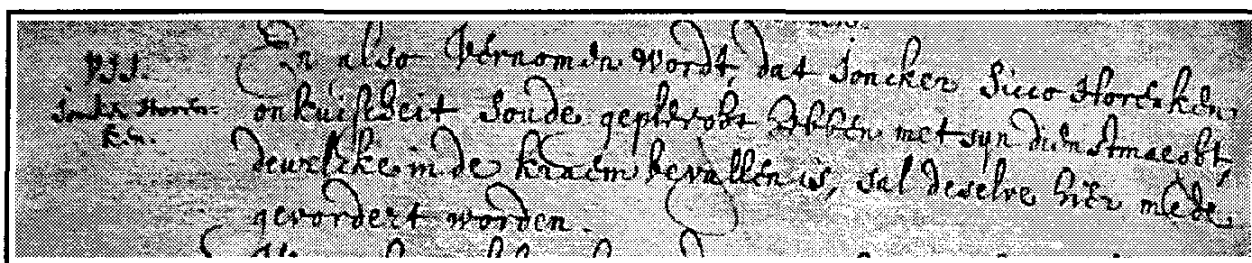
De eerste vermelding in de handelingen van de kerkenraad is op 24 november 1667. Men heeft vernomen dat jonker Sicco Horenken onkuisheid zou hebben gepleegd met zijn dienstmeid Magdalena, die daarop in de kraam gekomen is. Ze worden beide ontboden om voor de kerkenraadsleden te verschijnen. Op 4 december laat de jonker zich excuseren vanwege zijn zwakheid. Magdalena is wel gekomen. Ze zegt dat de heer Horenken de vader van het kind is en dat hij het ook onderhoudt. Haar is daarop haar 'hoererij' voorgehouden en na scherp bestraft te zijn, wordt ze als een onwaardig

lidmaat van het avondmaal uitgesloten.

Twaalf januari 1668 gaat men naar het huis van Horenken omdat die, naar hij zegt, te zwak is om te komen. Sicco ontkent alle beschuldigingen.

Getuigen en verdachte

Omdat ook ene Grietjen en luitenant Ackema bij de zaak betrokken zouden zijn, zullen die ook door de kerkenraad worden gehoord. Op 11 februari is Sicco nog steeds te zwak om te komen. Wel komt Magdalena, die zegt dat ze zeker weet dat haar baas de vader van het kind is. Er was nooit een ander, bovendien heeft ze een schriftelijke bekentenis van hem dat hij de vader van haar kind is. Grietjen zegt dat ze dat inderdaad van Magdalena had gehoord. Bij de luitenant, die ook door Sicco als mogelijke vader van het kind wordt genoemd, kan men geen schuld vinden. Bij de volgende twee vergaderingen blijft het geval op de lijst, Sicco heeft nog steeds zwakheid in zijn benen. Op 12 april komt hij wel. Hij ontkent de vader van het kind te zijn en wijst naar luitenant Ackema van Sandeweer. Magdalena is intussen een rechtszaak begonnen en men besluit deze af te wachten.

De rechtszaak ⁵

Er zijn diverse rechtsdagen en een heleboel Latijnse woorden voor nodig om het conflict over wel/niet vader en betaling van kosten te beschrijven en op te lossen.

Op 1 september 1670 daagt Magdalena Thijs jonker Sicco Horenken voor het gerecht. Ze wil dat hij wordt veroordeeld tot het betalen van 500 gulden wegens defloratie en alimentatie. Ze heeft een door hem geschreven verklaring. De jonker ontkent. Hij beschuldigt haar van tegenstrijdige verklaringen en zegt dat Magdalena eerst omging met een soldaat en daarna met een bootgezel, één van beide zou de vader van het kind zijn. Hij zegt nooit enige omgang met haar te hebben gehad en ontkent ook dat hij haar vrucht door medicijnen door Joseph Busckens had willen laten verdrijven, zoals zij zegt. De schriftelijke verklaring waarnaar Magdalena verwijst was hem onder dwang afgeperst en 'door quade menets' en intimidatie verkregen toen hij zwaar ziek op bed lag. Ze had toen ook gedreigd dat 'het kint met een scharre voor de deure ende t huis soude weerden gebracht'.

Kortom, hij is niet de vader van het kind en wil dus vrijpraak van de beschuldiging.

Waarop de zaak nogmaals op de rol komt op 30 november en 14 december.

De heren 'borgemeesteren en raad' bevelen de gedaagde, als hij onschuldig is, onder ede te verklaren dat hij nooit met de eiseres 'enige vleschelijkcke conversatie' heeft gehad. Daarna blijft het een jaar stil. Op 24 januari 1672 wordt nogmaals de eis om te zweren dat Sicco niet de vader van het kind is herhaald. De zaak wordt 'gerenvoyeerd en gecontinueerd' en de raadsheren Gerlacius en Christophori worden op de zaak gezet. Het beloofde vervolg blijft echter uit.

Uit een buitenechtelijke relatie met zijn dienstmeid Magdalena Thyssen heeft hij een zoon Abraham, ged. Groningen 21 oktober 1667.

Hij is verder lid van de gezworen meente (1654/1655, 1657/1658, 1660/1661, 1664, 1666/1667, 1669/1670, 1672, gezworen keurheer 1661 en raadskeurheer 1658, 1664

Sicco is een zoon van **Johan Horenken** (jonker en hoofdeling te Zandeweer en Oldenzijl, vaandrig in de comp^{ie} hopman Hilbrants in 1613, overl. vóór 16 april 1651)⁷, tr. (2) met **Abeltien ten Ham**, dr. van Sicke ten Ham en Tiaucke Bebing)⁸. Zijn ouders trouwden Groningen (procl.) 22 augustus 1613. (Johan tr. (1) Groningen (MK) (procl.) 7 januari 1604 Bauwe Coenders, dr. van Evert en Enne Aldringa).

Zijn zusters:

1. **Susanna Horenken**, geb. 1616, lidmaat kerk Groningen juni 1642 (van Grol), overl. 1685⁹, tr. Groningen 31 maart 1633 (procl. 16 februari p.q. vader veendrich Horenken) Frans Ackema, adelborst (onder comm. Iselmuiden 1644), commissaris (1652), mogelijk zoon van Dr. Rembertus Ackema, die 13 juli 1606 (procl. 14 juni) te Groningen met Tatze Bernardi, wed. hopman Lambert Berents huwde.

Frans is overl. vóór 27 augustus 1664.

Uit dit huwelijk zes kinderen (volgorde van de oudsten niet zeker):

Rembt Ackema, in leven 1664.

Helena van Ackema, tr. Groningen 15 juni 1661 Wolfgangck Wilhelm Mom.

Johannes Horenken ab Ackema, geb. 1638, ingeschreven als student Groningen 26 januari 1654.

Sijzo Ackema, ged. Groningen (AK) 26 april 1650, jong overl.

Abela Ackema, ged. Groningen (MK) 14 maart 1652.

Siso van Ackema, ged. Groningen (MK) 19 maart 1654, tr. Groningen 20 december 1673 Sophia Ovingha, ged. Groningen (AK) 6 november 1649, dr. van Jan Oving en Medina Schaffers.

Het echtpaar woont in Groningen aan de Boteringestraat en aan de Ossemarkt

2. **Tjaucke Horenken**, geb. 1623, lidmaat kerk Groningen maart 1642 (in Butjenstraat), overl. 1690.

Er zijn gevallen bekend van 'onechte' kinderen die van hun natuurlijke vader erfdien. In het geval van Sicco Horenken en Abraham is dat niet het geval. Afgezien van het feit dat onduidelijk is of Sicco zijn zoon ooit heeft erkend en of Abraham in leven is gebleven, viel er niets te erven.

Na het overlijden van jonker Horenken is er een gerechtelijke beschrijving¹⁰ van zijn goederen. De schuldeisers, waaronder zijn twee zusters, hebben voor meer dan 15.000 gulden tegoed. Zijn hof en huis aan de oostzijde van de Ossemarkt wordt verkocht aan Rabirius Toppen voor 3800 gulden. De meubelen brengen 169 gulden op. Over blijft een zwaar negatief saldo, waarbij de meeste crediteuren niets zullen hebben gekregen. Slechts de overheid, Boele Garbrands weduwe, Harmannus Stenius (in qlte.) en secretaris Wichers weduwe worden volledig betaald.

Abraham vond ik tot nu toe nog niet terug. Of deze Horenken tak uitgestorven is weet ik niet, maar wel in wettelijke mannelijke lijn.

De moraal van dit verhaal: zelfs officiële inschrijvingen kloppen niet altijd. En soms is iets heel anders dan het lijkt.

Voetnoten

- 1 Algemeen doopboek Groningen 1658-1676, DTB toeg. 124 inv.nr. 147 fol. 087. In te zien via www.allegroningers.nl.
- 2 Bijdragen tot genealogieën van oude adellijke geslachten in Stad en Lande, artikel door mr. H.L. Hommes in de Nederlandse Leeuw van 1954 blz. 299-314 en 338-348. Sicco staat in kolom 342.
Ook op de lijst studenten van de CD-rom van de Fryske Akademy komt hij met echtgenote Magdalena Thijssen voor.
- 3 Ik vond genoemd paar bij het onderzoek voor mijn artikel "Defloratie en fornicatie". Inventarisatie van relaties tussen 1600 en 1700 in stad Groningen die niet geoorloofd waren en waarvoor men een boete kreeg of door de kerk werd berispt. Hiervoor nam ik De breukregisters, criminele sententies, doopboeken stad Groningen en Acta Groningen door.
Het is/wordt geplaatst in *Gruoninga* 2009.
Zie ook *Gens Nostra* oktober/november 2011 themanummer "Vader onbekend". Op blz. 563 staat het artikel Vader onbekend in stad Groningen 1640-1811 door Antonia Veldhuis. De lijst met dopen van 'onechte' kinderen kunt u vinden op www.groningerarchieven.nl, de website van de Groninger Archieven onder **Onderzoek \ Hulp bij onderzoek \ Familie**: onder **Zie ook** (blauwe vlak rechts) staat **Vader onbekend in de stad Groningen**.
- 4 Kerkenraadshandelingen, toeg. 1517 inv.nrs. 2 en 3. Data 1667: 24 nov. en 4 dec., in 1668: 12 jan., 11 en 23 febr. en 12 april.
- 5 Toegang 1534 (Volle gerecht stad Groningen) inv.nr. 143 (voorheen RA III a 76). Data waarop de zaak Horenken-Thijssen op de rol staat: 15 aug., 1 sept. en 24 dec. 1670 en op 24 jan. 1672 (inv.nr. 144).
- 6 Er is, volgens het artikel van 1954, een verkoping van het goed van overleden Sicco Horenken op 15 oktober 1674 in RA III b 72 fol. 307v. Dit klopt niet.
- 7 Op 16 april 1651 verkopen Abele ten Ham wed. jr. Johan Horenken en haar kinderen en zwager: jr. Sicco Horenken, commies Frans Ackema en Susanna Horenken en juffer Tiacke Horenken aan jr. Datho Dietleff Broersema en Elteke ten Holte el. een huis in de Butjesstraat. Toeg. 1534 inv.nr. 3964 fol. 267 (voorheen RA III x 30).
- 8 Volgens aant. Wicheringe is ze de dr. van Sicke ten Ham en Tiaucke Bebing, volgens HS. Doys is haar moeder Susanna Grevinghe.
- 9 De geboorte- en overlijdensjaren van de drie kinderen van Johan en Abele ten Ham blijken uit de stadsrekeningen onder het kopje lijfrenten. De datum staat niet vermeld: er wordt alleen gezegd: "Dese persoon verstorven sijnde" enz. Rekening 1685, fol. 186. Susanna Horenken anders Ackema, 69 jaar, rek. 1692 fol. 193. Tioucke Hoornken, 69 jr. betaald tot 1690. rek. 1673 fol. 189. Sicco Horenken, 45 jr.
- 10 De gerechtelijke beschrijving staat in toeg. 1534 inv.nr. 323 (vh. RA III l 30 blz. 22 tot en met 25, lopend van 9 maart 1673 tot 20 april 1673. De verkoop van het huis is te vinden in toeg. 1534 inv.nr. 390 fol. 71v, op 20 nov. 1673 (vh. RA III p 1) en de verkoop van mobiele goederen in toeg. 1534 inv.nr. 404 fol. 99 (vh. RA III u 4). Met dank aan Henk Hartog die de schulden voor me inventariseerde.

ADVERTENTIE

Geschiedenis Literatuur Architectuur Natuur
Duitse boeken voor Duitse prijzen

Boeken over Groningen

BOEKHANDEL
GODERT WALTER

Oude Ebbingestraat 53
9712 HC Groningen

050-312 25 23
info@godertwalter.nl
www.godertwalter.nl

De voornaam Secundo (De Jong, Groningen)

Petronella J.C. Elema, Groningen

Bij een ander onderzoek werd, haast in het voorbijgaan, mijn aandacht getrokken door een vreemde voornaam: Secundo Anna. Ik dacht aanvankelijk aan een vergissing voor Secunda – of aan een bijna Romeins-aandoende naamgeving (Anna de Tweede?), maar uiteindelijk bleek het gewoon een poging te zijn om een grootmoeder te vernoemen! Die oma heette Saakje... en deze familie was R.K. Ik moet zeggen, zelfs de 18e-eeuwse pastoors waren niet zo creatief geweest. De naam kwam ook nog bij een andere dochter voor, en nog wéér een ander zusje kreeg de – ook al unieke – voornaam Supelina.

Het betrof het volgende gezin:

Albertus Antonius de Jong, geb. Sneek 28-4-1843, timmerman, toneelmeester (1915), overl. Groningen (oud 83 jr.) 20-1-1927, zn. van **Antoon de Jong** en **Antje Roorda**, tr. Sneek 16-5-1869 **Agatha Hofmeyer** [ook: **Hofmeijer**], geb. Sneek 4-3-1844, overl. Groningen (oud 76 jr.) 23-11-1920, dr. van **Arend Johannes Hofmeyer** en **Saakje Wiebes Clos**.

Uit dit huwelijk:

- 1 **Antonius Joseph de Jong**, geb. Groningen 1-3-1870, timmerman, overl. Groningen (oud 69 jr.) 23-4-1939, tr. Groningen 16-6-1895 **Lamberta Agatha Mulder**, geb. Groningen 10-10-1866, overl. Groningen (oud 67 jr.) 15-3-1934, dr. van *Alexander Henderikus Mulder* en *Henderika ter Steeg*.
- 2 **Arnoldus Martinus de Jong**, geb. Groningen 11-11-1871, overl. Groningen (oud 1 mnd.) 24-12-1871.
- 3 **Anna Secundo Klara de Jong**, geb. Groningen 9-3-1873, overl. Groningen (oud 41 jr.) 14-5-1914.
- 4 **Levenloze dochter**, geb. Groningen 14-12-1874.
- 5 **Secundo Anna de Jong**, geb. Groningen 1-2-1876, overl. Groningen (oud 44 jr.) 5-6-1920, tr. Groningen 28-5-1903 **Harmannus Johannes Veger**, geb. Veendam 16-1-1879, meubelmaker, overl. Groningen (oud 49 jr.) 23-11-1928, zn. van *Wilhelmus Hillarius Nicolaas Veger* en *Catharina Scharpenborg*; hij hertr. Groningen 4-7-1921 Metje van der Pers.
- 6 **Arnoldus Hermanus de Jong**, geb. Groningen 14-5-1878, kleermaker, tr. Groningen 8-5-1904 **Anna Catharina Elisabeth Botter**, geb. Groningen 12-5-1879, dr. van *Pieter Botter* en *Wubbina Korte*.
- 7 **Hermanus Frederikus Franciscus de Jong**, geb. Groningen 1-11-1880, wachtmeester, tr. Groningen 4-5-1911 **Janna Johanna Peletier**, geb. Groningen 30-12-1882, dr. van *Hermanus Cornelis Peletier* en *Helena Plaat*.
- 8 **Supelina Anna Maria de Jong**, geb. Groningen 22-5-1882, overl. Groningen (oud 47 jr.) 14-9-1929, tr. Groningen 20-10-1912 **Dorotheus Harmannus van Mal**, geb. Onstwedde 4 nov. 1885, huisschilder, zn. van *Harmannus Hinderikus van Mal* en *Alijda Johanna Gilles*; hij hertr. Groningen 7-5-1931 *Thecla Henderica Helena Kloosterhuis*.
- 9 **Helena Agatha de Jong**, geb. Groningen 2-7-1884, tr. Groningen 11-7-1909 **Petrus Joseph Blommaert**, geb. Amsterdam 1-3-1879, kleermaker, zn. van *Pieter Johannes Baptist Blommaert* en *Geessina Beugel*.
- 10 **Johan de Jong**, geb. Groningen 8-3-1888, magazijnbediende, tr. Groningen 31-5-1915 **Durkje van der Veer**, geb. Groningen 15-12-1887, dr. van *Lieuwe van der Veer*, koopman, en *Wilhelmina Jans*.

Derk Jans van de(r) Wal (1769-1842), veldwachter te Midwolda (1813-1842)

P. Wijkens, Utrecht

Mijn oudvader werd op 15 januari 1769 's avonds om acht uur als **Dirk Jans** geboren in Bunde, destijds Bonda geheten en gelegen bij Nieuweschans, net over de grens in Duitsland. Hij werd op de 29ste januari in deze plaats gedoopt. Zijn ouders waren **Jan Dirks**, arbeider, en **Hinderkje Martens**. In het gezin werden verder geboren: **Antje Jans** (geb. 16-8-1764), **Marten Jans** (geb. 16-5-1767), **Marten Jans** (geb. 23-5-1774) en **Marten Jans** (geb. 24-7-1775). Over de jeugdjaren van Dirk Jans heb ik geen informatie kunnen vinden, maar uit het feit dat hij later de schrijfkunst machtig blijkt te zijn, maak ik op dat hij een aantal jaren schoolonderwijs heeft genoten.

Op 29 maart 1789 ging hij als 20-jarige uit Bonderhammrik te Oostwold in ondertrouw met **Geertje Harms**. Geertje was de dochter van Harm Derks en Renske Geerts uit Oostwold.

Op 19 mei 1789 werd hun dochter **Hendrikje** geboren en op 24 mei gedoopt. Op 20 februari 1791 werd hun tweede dochter **Renske** geboren en gedoopt op 27 februari 1791. Op 27 april 1793 volgde de derde dochter **Janna**, gedoopt op 5 mei 1793. Na drie dochters kreeg Dirk een zoon **Jan**, geboren op 6 augustus 1797 en gedoopt op 20 augustus 1797. Alle kinderen werden geboren en gedoopt te Oostwold. Zoon Jan overleed op 11 maart 1799 in Oostwold.

Rond deze tijd moet echtgenote Geertje Harms ook zijn overleden, want Dirk gaat op 25 oktober 1799 te Meeden en op 27 oktober 1799 te Oostwold in ondertrouw met **Geertje Tammes**. Geertje is dan 32 jaar oud en zij was op 26 mei 1767 in de Meeden geboren als dochter van Tamme Ebbes en Trijntje Geerts. Met Geertje Tammes kreeg Derk twee kinderen:

Tammo, mijn betovergrootvader, geboren op 26 april 1800 en op 4 mei 1800 gedoopt te Oostwold, en **Trijntje**, geboren op 19 maart 1804 en op 25 maart 1804 gedoopt te Oostwold. Trijntje is niet oud geworden, zij overleed op 15 oktober 1806.

Hoewel het huwelijk met Geertje Tammes pas eindigde met haar overlijden op 10 september 1827 te Oostwold zijn er verder geen kinderen meer geboren.

Nederland bevond zich inmiddels in de Franse Tijd, een periode waarin vele administratieve reorganisaties werden doorgevoerd. In 1811 werd (in de provincie Groningen) de Burgerlijke Stand ingevoerd, vooral om de belastingheffing te kunnen verbeteren en een betere inschatting te kunnen maken van het aantal beschikbare soldaten voor het napoleontische leger. In 1811 werd de gemeente Oostwold opgeheven en bij de gemeente Midwolda gevoegd.

Bij Besluit van 5 maart 1813 werd in de gemeente Midwolda een veldwachter benoemd en zijn tractement werd vastgesteld op jaarlijks vierhonderd zes en dertig francs en tachtig centimes.¹ Derk Jans met inmiddels de achternaam "van de Wal", werd deze veldwachter.² Het eerste jaar van zijn veldwachterschap was een hectische periode. Het jaar 1813 leverde voor het gemeentebestuur een lawine aan richtlijnen, besluiten en verzoeken op. Een paar voorbeelden die betrekking hadden op het werk van de veldwachter. Op 17 juli 1813 moest hij Lupke Luppes Udemas in dienst bij Jan Pieters Burema op de Oostwolder Polder arresteren en voorgeleiden voor dhr. Modderman (onder-Préfet van het Arrondissement Winschoten). Op 22 augustus volgden richtlijnen voor de kentekenen en kleding van de veldwachters. De kosten waren voor

N° 1 Durean
451.

Groningen den 5^{en} Maart 1813

De Ryks Baron, Lid van de Legation van G.
Ridder der Keizerlijke Orde der Eerste Klasse van
het Departement van de Westre Landen.

Gezien den Brief van den Heer de Onder Prefect
van de Arrondissement Wierdschoten van den 11^{en} Maart
1813 N° 212, ff. Buitjes daarbij ter goedkeuring en ter
executoir verklaaring overleggende, de repartitie
byden Municipaliteits raad van Nieuwlede over het
tractement van den veldwachter dier Gemeente,
opgeemaakt.

Gezien het Besluit van den 22 Januarij 1813 N° 13
naby de veldwachter der Gemeente Nieuwlede
aangekomen is bevonden, en zijn jaarlijken tractement
bepaald op vierhonderd twee en sestig franc, eenentwintig centimes.

Gelezen de Brieven van den Heer Intendant
Herr Bommerschen van de Zaken en Holland van den
16 Augst 1812 N° 3338 van den 21 Dec^{br} 1812 N° 4772

Besluit.

Art 1.

De repartitie algemeen door voorschreven Municipaliteits
raad van Nieuwlede wordt met de door gewaagde beelden
executoir verklaard ter linnen van vierhonderd
en sestig franc, eenentwintig centimes.

Art 2.

Van afdien af raadt het Besluit van den Baron
de repartitie zal worden toegezonden aan den Heer
Onder Prefect van de Arrondissement Wierdschoten
tot zijn aangestien om het te laten bekendmaken
kenlijk te brengen van de Heer van Nieuwlede.

De Prefect
Gepubliceerd H. L. Wierdschoten

Van de Raad van Nieuwlede
H. L. Wierdschoten
H. L. Wierdschoten

de gemeente. De politieke situatie werd inmiddels gespannen. Op 13 oktober volgde een confidentiële brief met waarschuwingen voor subversieve elementen, die vooral 's nachts over zgn. "smokkelpaden" met geheime correspondentie het land doorkruisten. Onmiddellijke arrestatie en voorgeleiding werd bevolen. Een speciale instructie-bijeenkomst (op zondagochtend!) voor veldwachters zou nog plaatsvinden. Ruim een maand later was de Franse Tijd afgelopen, de Kozakken overschreden de oostgrens van Groningen.

Wat deed zo'n veldwachter nog meer dan het uitvoeren van zijn reguliere politionele en sociale taken?

Hij was stadhuisbode voor de officiële stukken van het gemeentebestuur. Hij assisteerde de ambtenaar van de Burgerlijke Stand. Vanaf 1813 is de handtekening van Derk Jans van de Wal als beroepshalve getuige te vinden onder talloze geboorte- en huwelijksaktes van de gemeente Midwolda.

Nederland was verarmd uit de Franse Tijd gekomen en de armoede deed het aantal bedelaars en zwervers sterk toenemen. De invoering van de dienstplicht voor de Nationale Militie viel niet bij iedere jongeling in goede aarde. Brieven aan de lagere overheden waarin werd aangedrongen op het aanhouden van deserteurs en het oppakken van bedelaars en zwervers werden regelmatig door het provinciebestuur verzonden. Op 22 december 1820 arresteerde Derk Jans de deserteur Christiaan Derks van het 1^e Battaljon 6^e Compagnie Infanterie van Linie te Leeuwarden. Bij zijn verhoor verklaarde de deserteur, dat hij zijn straf wel zou ondergaan, maar dat hij degene die hem had opgepakt zelfs over drie jaar nog wel zou weten te vinden.

In een brief d.d. 9 april 1823 aan de Gouverneur rapporteerde de schout (burgemeester) T.K. Kremer dat ondanks de dagelijkse rondes van de veldwachter er in zijn gemeente geen bedelaars konden worden opgepakt voor verzending naar de Ommerschans.

Samen met de deurwaarder of met de controleur der Directe Belastingen deed de veldwachter jaarlijks de opnemingen voor het patentregt (vergunning voor het uitoefenen van een bepaald beroep, waarvoor belasting betaald moest worden).

In maart 1826 werd de veldwachter benoemd tot "buitengewoon opziener der jagt", hij mocht dus ook nog stropers gaan oppakken.

In november 1834 telde hij in opdracht van het gemeentebestuur het aantal varkens binnen de gemeente Midwolda. Hoeveel het er waren staat niet in de brief.

In 1835 besloot de gemeenteraad als bezuinigingsmaatregel dat de veldwachter voortaan zonder vergoeding belast zou worden met het ophalen en wegbrengen van de stadhuispost van en naar het station Scheemda. Dit kostte T.D. Schansema zijn baantje. Deze laatste ging in beroep bij de Gouverneur.

Op 2 april 1837 maakte de veldwachter proces-verbaal op ten huize van G.E. Dijksterhuis wegens het houden van een Godsdienstoefening met meer dan twintig personen. In september 1839 trof hij de vrouw van P.H. Elderman aan, vastgebonden aan handen en voeten en liggend op en onder stro in een hok. Zij had drie dagen niet gegeten en gedronken. Zij wil alleen drinken, maar niet eten, want zoals ze zei: "in het Koninkrijk der Hemelen is genoeg eten voor mij". Volgens getuigen gebruikte Elderman een leren karwats om zijn vrouw, die in de war was, in het gareel te houden. In zijn brief van 13 september 1839 aan de Officier van de Rechtbank in Winschoten toont de burgemeester zich verder vooral bezorgd, omdat Elderman bezig was zijn

boerderijtje te verkopen om zo vermoedelijk de kosten van de opname van zijn vrouw in een inrichting ten laste van de gemeente te laten komen.

Hoe groot was Midwolda in die tijd? In april 1833 telde de gemeente 2461 zielen, waarvan 1677 in Midwolda en 784 in Oostwold. Het aantal huisgezinnen was 468, waarvan 318 in Midwolda en 150 in Oostwold. Er stonden 360 huizen, waarvan 245 in Midwolda en 115 in Oostwold.³

Tot zover de beroepsmatige kanten van het leven van Derk Jans van de Wal. Terug naar de familiale kant.

Op 26 mei 1812 overleed moeder **Hinderkje Martens** op 80-jarige leeftijd in huis no. 311 in Bunde. Op 23 oktober 1818 overleed vader **Jan Dirks** op 81-jarige leeftijd in huis no. 5 in Oostwold. Hij liet twee gehuwde zoons na. Waarschijnlijk is hij de laatste jaren van zijn leven, na het overlijden van zijn vrouw bij het gezin van zijn zoon in Oostwold komen wonen.

Op maandag 10 september 1827 overleed echtgenote **Geertje Tammes** op 60-jarige leeftijd in huis no. 7 te Oostwold. Zij liet één meerderjarige zoon (**Tammo**) na, haar beroep was arbeidster.

Op 15 juli 1832 hertrouwde de 63-jarige Derk met de 32 jaar jongere weduwe **Atje Harms Stek**. Het bleef in financieel opzicht sappelen, want voor Atje werd een Certificaat van Onvermogen afgegeven. Atje was op 29 maart 1801 te Nieuw-Scheemda geboren als dochter van Harm Cornelis Stek en Jaantje Hindriks. Zij trouwde op 29 januari 1823 met Harm Ludolfs Meijer en werd weduwe op 7 oktober 1828 in Midwolda. Uit dit huwelijk nam zij één dochtertje Jaantje mee, geboren op 4 maart 1825 in Scheemda.

Atje en Derk kregen samen nog vier kinderen: **Derk Jans** (geb. 30-12-1832), **Antje** (geb. 29-9-1835), **Harmanna** (geb. 14-11-1837) en **Hindrikje** (geb. 4-2-1840), allen geboren te Oostwold.

Pensioen kende men nog niet in die tijd. De arbeidende klasse werkte door tot ze er bij neerviel. In maart 1842 werd Derk Jans ziek. Voor de periode van zijn ziekte werd een provisionele veldwachter benoemd. Van het wekelijkse loon van 3 gulden voor deze provisionele veldwachter werd 2 gulden betaald uit de gemeentekas en 1 gulden uit het tractement van de zieke veldwachter. Deze regeling was een daad van barmhartigheid, omdat het gezin van de zieke veldwachter anders spoedig ten laste van de diakonie zou komen. Op 25 juli 's middags om 2 uur overleed Derk Jans op 73-jarige leeftijd in zijn huis in Oostwold. Hij liet vier jonge kinderen na. Atje hertrouwde op 22 januari 1844.

Notitie 1:

Op 8 oktober 1790 ondervroeg de Hoogedelgestrenghe Heer A.E. Stheeman op verzoek van het Gerichte van Bellingwolde en Blijham het boerenechtpaar Aisses in Nieuwolda in verband met een roofoverval in de nacht van vr./za. 24/25 september op de weduwe Anje Jacobs en haar dochter te Nieuweschans.⁴ Dirk Jans was samen met zijn compaan Hindrik Niehuber als dagloner werkzaam bij Aisses en in dat betreffende weekend waren zij vanuit Nieuwolda te voet via Nieuweschans naar Bunde gegaan. Uit de verklaring van de werkgever bleek echter dat zij niet de daders geweest konden zijn.⁵

Ik heb niet kunnen vaststellen of de Dirk Jans waarvan in deze zaak sprake was onze Dirk Jans is. Er woonden in die tijd meerdere personen met de naam Dirk Jans in Bunde.

Notitie 2:

Op 17 november 1799 liet Derk Jans uit Oostwold een inventarisatie opmaken van zijn bezittingen.⁶ De waarde van de bezittingen werd geschat op iets meer dan 18 Car.glds en zijn schulden bedroegen 85 Car.glds., zodat zijn bezit negatief uitpakte op 66 Car.glds. en 11 stuiver. Ook hier is het niet duidelijk of deze inventarisatie mijn voorouder betreft. Mogelijk heeft hij deze in verband met zijn voorgenomen (tweede) huwelijk laten opmaken.

Noten

- 1 Gem. Oldambt, archief Scheemda: brief nr. 51 d.d. 5-3-1813 (Inv.nr. 50)
- 2 De informatie over het werk van de veldwachter in Midwolda heb ik gevonden in het archief van de huidige gemeente Oldambt, locatie Scheemda. De volgende bestanden werden geraadpleegd:
 - Ingekomen stukken 1811-1842 (Inv.nrs. 50 -79)
 - Brievenboeken uitgaande stukken Burgemeester 1820-1844 (Inv.nrs. 153 -158)
 - Brievenboeken uitgaande stukken B & W 1825 - 1852 (Inv.nrs. 171 - 172)
- 3 Gem. Oldambt, archief Scheemda: brief nr. 45 d.d. 3-4-1833 (Inv.nr. 156)
- 4 RHC Groninger Archieven (Toegangsnr. 732; Inv.nr. 534)
- 5 RHC Groninger Archieven (Toegangsnr. 732; Inv.nr. 581)
- 6 RHC Groninger Archieven (Toegangsnr. 731; Inv.nr. 5329)

Kwartierstaat van Derk Jans van de(r) Wal

- 1 **Derk Jans van de Wal** geb./ged. Bunde (D) 15/29-1-1769, overl. Oostwold 25-7-1840 op 73-jarige leeftijd.
- 2 **Jan Dirks**, geb.Bunde (D) 26-1-1737, overl. Oostwold 23-10-1818. Hij trouwde 19-2-1764 in Bunde (D) met
- 3 **Hinderkje Martens**, geb. Bunde (D) 4-12-1731, overl. Bunde 26-5-1812.
Kinderen uit dit huwelijk:
 - I. **Antje Jans**, geb. Bunde 16-8-1764, overl. Bunde 29-10-1771 aan de pokken.
 - II. **Marten Jans**, geb. Bunderhammrich 16-5-1767 en ged. Bunde 24-5-1767. Vermoedelijk is hij vóór mei 1774 overleden.
 - III. **Dirk Jans**, geb. Bunde 15-1-1769 (zie 1).
 - IV. **Marten Jans**, geb. Bunderhammrich 23-5-1774 en ged. Bunde 29-5-1774, overl. aldaar 13-6-1774.
 - V. **Marten Jans**, geb. Bunderhee 24-7-1775 en ged. Bunde 30-7-1775. In later jaren werd als beroep vermeld: potaschfabrikant.
- 4 **Dirk Jans**, geb. Bunde (D), overl. vóór mei 1738.
Hij trouwde met
- 5 **Talke Wyerts (Wyers)**, geb. Holthusen (D), ged. Weener (D) 9-1-1707, overl. Bunde 14-1-1781. Talke trouwde (2) Bunde 1-6-1738 met **Hindrich Berens**.
Kind uit dit huwelijk:
 - I. **Jan Dirks**, geb.Bunde 26-1-1737 (zie 2)

- 6 **Marten Jans**
Hij trouwde met
- 7 **Maria Props (Brons)**
Kinderen uit dit huwelijk:
- I. **Hindrich Martens**, geb. Bunde 10-5-1729.
 - II. **Hinderkje Martens**, geb. Bunde 4-12-1731 (zie 3)
 - III. **Martje Martens**, geb. Bunde 22-12-1734.
 - IV. **Hindrick Martens**, geb. Bunde 12-3-1737. Hindrick trouwde Bunde 10-2-1760 met *Engel Reinders*.
 - V. **Reynder Martens**, geb. Bunde 8-12-1739. Hij trouwde Bunde 10-6-1764 met *Gepke Harms*.
 - VI. **Martjen Martens**, geb. Bunde 23-3-1743.
- 10 **Wiert Hindricks**. Wiert is overleden vóór juli 1742.
Hij trouwde met
- 11 **Taalke Hindriks**, overl. Holthusen 9-7-1742.
Kinderen uit dit huwelijk:
- I. **Talke Wyerts (Wyers)**, geb. Holthusen (zie 5).
 - II. **Jan Aykes Wyerts**, ged. Weener 21-10-1708.
 - III. **Bene Wyerts**, ged. Weener 15-2-1711.
 - IV. **Ayke Wyerts**, ged. Weener 23-4-1713.
 - V. **Tonnis Wyerts**, ged. Weener 13-3-1716.
-

In de kindsheijt

Henk Hartog

“Remonstreert U Ed:Mo: met schuldige reverentie Hermen Sickens over 80 jaeren olt tot Cropswolde, hoe dat hij aen de 40 jaeren stadsmeijer is geweest ende stedes sijn huijren wel betaelt. Maer alsoo hij een geruijme tijt sieck ende voor de mester heeft gelegen, soo hier binnen Groningen als elders in d'Ommelanden, is hij vervallen in onvermoogentheijt ende aen de Stadt wegens huijre te quaede geworden 88 car.gl. circum circa, die hij niet weet te voldoen, daer hij deur hoogen ouder-doem in de kindsheijt wordende van sijne swaagers ende dochters onderhouden.

Dien volgens sijn onderdaenich versoeck dat UEdMog: gelieven hem olde ende simpele man te patrocineren ende ex misericordia de achterstallige huijre te remitteren.”

Er wordt advies gevraagd op 5 april 1662. Op 24 mei wordt hem na rapport van de rentmeester 88 gl. ‘geremitteert’, welk bedrag vijf dagen later aan Sicko Luitjes wordt uitbetaald.

Zie: GrA, Rood na Reductie, Bijlagen Stadsrekeningen 1662, fol. 368vo (GrA, toegang 1605, inv.nr. 332-B)

Gijgel ter Walslaghe heeft niet bestaan

René Remkes, Westeremden

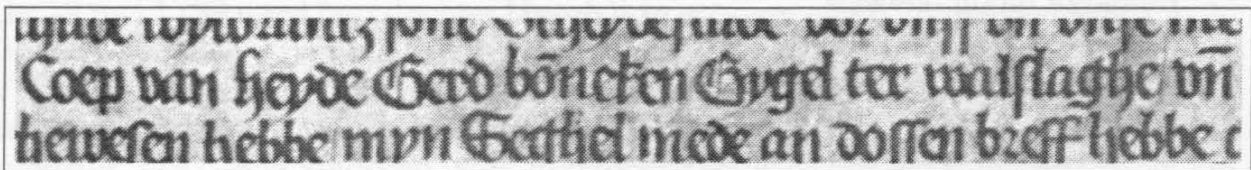
Als je met de naam “Gijgel” googlet dan komen er sites tevoorschijn, die vrijwel alle te maken hebben met de oudste voorvader in de genealogie Ter Walslage. Het lijkt erop, dat hij de enige persoon ter wereld is, die ooit deze naam heeft gedragen.

Echter: hij heeft nooit bestaan. De naam komt in latere generaties van de familie Ter Walslage ook in geen enkele vorm terug.

In het archief van het Klooster ter Apel komt een oorkonde voor waarvan twee versies bestaan. De acte d.d. 2 juni 1466 handelt over een conflict tussen het klooster en de boeren van Ober- en Niederlangen, die op het land van het klooster hout hebben gekapt. De tekst in beide versies is identiek, behalve waar het om de naam van een van de getuigen gaat.

Versie 1:

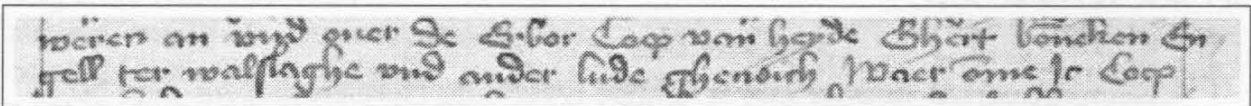
Gron. Arch., Klooster ter Apel, Toegangsnr. 1373, Inventarisnr. 0039, Regestnr. 014.

Hierin is duidelijk de naam Gygel ter Walslaghe te lezen.

Versie 2:

Gron. Arch., Klooster ter Apel, Toegangsnr. 1373, Inventarisnr. 0001, Folnr. 005r, Regestnr. 14.

Dezelfde persoon heet nu zonder twijfel Engell ter Walslaghe. Deze versie komt uit het Chartularium, een boek waarin zo niet alle dan wel de meeste oorkonden van het klooster werden samengebracht, waarschijnlijk om een goed overzicht te verschaffen over het reilen en zeilen van het convent.

Hoe is het verschil tussen beide oorkonden te verklaren? Aangenomen kan worden, dat het ene document niet als voorbeeld voor het andere heeft gediend. In geen van beide is er twijfel over de lezing van de naam.

Men kan zich voorstellen, dat de oorkonde eerst in conceptvorm is opgeschreven. Daarna is hij gekopieerd en wel minimaal driemaal: zeker tweemaal voor de partijen in het conflict en eenmaal voor het Chartularium. De oorzaak voor de foute transcriptie zal dus in de concept-akte gezocht moeten worden.

In sommige handschriften, die in het archief van het klooster voorkomen wordt de letter “n” met een staartje geschreven: η. De naam Engel ziet er dan ongeveer zo uit: *Engel*. De aanvangsletter E lijkt soms nogal op de G (zie de beide handschriften) en als de “n-met-staartje” aan de bovenkant niet helemaal gesloten is dan kan iemand *Gygel* (= Gygel) lezen. Dit zal zeker gelden voor iemand, die niet bekend is met de namen van de boeren in de omgeving van het klooster.

Zoals gemeld is de naam Gygel/Gijgel zeldzaam, om niet te zeggen uniek. Engels naam komt daarentegen terug als Engelbert (geb. rond 1505) bij zijn achterkleinzoon

en later bij Engelbert Sickes ter Walslage gen. Meyerinck (geb. rond 1620), die zich vanuit Sellingen in Niederlangen (D) vestigt.

Ruut Wegman stuurde mij na het lezen van bovenstaande het volgende bericht:
“Betreffende de naam Gijgel, heb je gelijk. Het is een storende fout en ik vrees dat wij de bron zijn van deze fout op het internet.

Ik heb destijds alleen de versie 1 akte gezien en pas na de uitgave van ons boek de tweede correcte versie.

In de later uitgegeven errata op het boek van Sellingen hebben we dit rechtgezet, maar helaas heeft niet iedereen deze fout op internet hersteld.”

Toeval?

Frans Lonis, Assen

Bij het zoeken naar de huwelijksakte van Gerardus Henricus Plagge, geb. te Wahx (D), met Wilhelmina Brugman op 6-4-1806 in *AlleGroningers* stond er (toevallig ?) een paar regels eronder het huwelijk van een rechtstreekse voorvader van mij vermeld, met o.a. als getuige Elisabeth Loenes.

De genoteerde namen zijn hier verbasterd in Loenes in plaats van Lonis.

De reden hiervan was dat beide personen (zowel Lambertus als Elisabetha Lonis) uit Zuid-Limburg afkomstig waren en de Pastoor de namen had genoteerd zoals hij deze verstaan had (in Groningen sprak men uiteraard geen Limburgs).

Een gevolg van deze vondst is dat ik op de naam Lonis verder ben gaan zoeken en in het archief een overlijdensakte vond van Elisabeth Loenes op 28-9-1808.

Deze akte was ik al enige jaren aan het zoeken zonder resultaat (deze aktes zijn nog niet gedigitaliseerd bij alle Groningers).

Hier zie je dat bij het zoeken in de archieven ook een dosis geluk nodig is.

Jan Claesen I en II (Warffum)

Petronella J.C. Elema, Groningen

Claes Jans, van Uithuizen, ondertrouwde/trouwde Warffum 13/27 nov. 1687 met Anje Hindricks, van Warffum. Zij zullen wel de ouders zijn geweest van de hier volgende gebroeders, een fraai voorbeeld van de stelling dat er meer dan één kind van dezelfde naam in een gezin volwassen kan worden! De inschrijving is ontleend aan de civiele zaken van Warffum (GrA, RA Hunsingo, inv. no. 790, Warffum, 18 mei 1715):

Op het verzoek van Jan Claesen ende zijn broeder Jan Claesen, soons van Claes Jans ende Anje Hindriks, om veniam aetatis te hebben angesien de outste Jan Claesen in't 27ste en de jongste in't 24ste jaer out is en beide volgens verklaringe der voorstanderen gequalificeert hare goederen selver te administreren.

Heeft het e.e. gerichte haer veniam aetatis verleent, en voorts in actis geteijkt dat ten overstaen van het gerichte de voorstanderen overleveringe hebben gedaen.

Die voorstanderen werden hier niet bij name genoemd, maar ze waren in 1708 aangeworven (GrA, RA Hunsingo, inv. no. 788, Warffum, 23 okt. 1708): Peter Meinders als voormond, Claes Jans sibbe- en Garremt Jans vreemde voogd. Ik zag hierbij nadien geen mutaties meer.

Bijzondere Vondst

Tobias Wagenaar, redacteur

Bij het invoeren van de huwelijksakten van Bierum over het jaar 1937 voor AlleGroningers kwam een opmerkelijke akte tevoorschijn. Op 27 augustus 1937 trouwen Jan Vriemoedt en Hindertje van Dijken. Een standaard huwelijk, niets opmerkelijk. Totdat je bij de bruid leest Hindertje van Dijken, oud 22 jaar en als vader Jan van Dijken, oud 36 jaar en als moeder Aafke Willemsen, oud 40 jaar.

van Dijken, Hindertje
oud twee en twintig jaeren, dienstbode, geboren te
Godlinze en wonende te Mierum, mannelijge dochter
van: van Dijken, Jan, oud zes en dertig jaeren, landarbeider
en wonr. Willemsen, Aafke, oud veertig jaeren, zonder
beroep, beiden wonende te Mierum.

Als je dan terug gaat rekenen betekent dit dat de vader rond de 14 en de moeder rond de 18 jaar oud was, bij haar geboorte. Voor de moeder vroeg, maar niet uitzonderlijk, voor de vader is het wel heel vroeg. De eerste gedachte is dat de betrokken ambtenaar zich verrekend heeft met de vaststelling van de leeftijd. Het vervolgtraject was dan ook het zoeken van de huwelijksakte van Jan van Dijken en Aafke Willemsen. Hun huwelijk vindt plaats op 22 november 1923 eveneens te Bierum. Uit de akte blijkt dat Jan van Dijken oud 23 jaar, veldarbeider, trouwt met Aafke Willemsen, oud 26 jaar, dienstbode. Geen ongebruikelijke leeftijden. Maar dan komt het. Tevens erkennen zij bij het sluiten van de trouwakte een dochter, genaamd Hindertje, geboren te Bierum op 15 mei 1915.

Comp. eranten verklaarden van het kunnen te erkennen
een kind van het mannelijk geslacht, geboren alhier den
vijsftienden negentienhondend vijftien en ingeschreven in
het geboorteregister deser gemeente over dat jaar onder den
voornaam van Hindertje.

Jan van Dijken is geboren op 2-6-1901 te Holwierde en Aafke Willemsen op 9-8-1897 te Godlinze. Alles in ogenschouw genomen betekent dit dat de ambtenaar geen fout heeft gemaakt. En dat alles op zijn pootjes terecht is gekomen. Aanvankelijk zal het wel een hele consternatie geweest zijn. Uit het huwelijk zijn nog twee zonen geboren, te weten Jan en Dirk van Dijken (bron – website Jaap Bos). Vader Jan van Dijken is op 21-7-1983 overleden en moeder Aafke Willemsen op 26-7-1988, beiden te Bierum (bron – website Rob Wiegman).

COPYRIGHT!

Partners in opmaak & repro

zwart/wit laserprints
full color laserprints
zwart/wit kopieën
kleurkopieën
inbinden & afwerken
grootformaat kopie & print
full color posters
lamineren tot A0
faxservice
internet
computeropmaak (DTP)
kantoorartikelen
transferdruk (opdruk op
t-shirts, mokken en andere materialen)

gratis haal- en brengservice voor bedrijven en instellingen

Kerklaan 49-51 Groningen, 050-5714666
kerklaan@copyright.nl

Verl. Bremenweg 8 Groningen, 050-3188034
zuidoost@copyright.nl

Kanaalstraat 15a Roden, 050-5016519
roden@copyright.nl

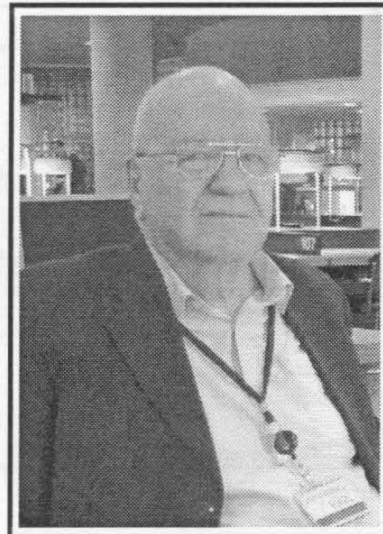
Verl Hereweg 45 Groningen
050-5275555 - helpman@copyright.nl

Interview met Reg Mulder

Klaas Niemeijer, redacteur

Tot dusver zijn in deze rubriek mensen aan het woord geweest die beroepshalve aan het RHC Groninger Archiven zijn verbonden. Deze keer een interview met een bepaald soort medewerker: de vrijwilliger.

De meeste vrijwilligers werken aan *Alle Groningers*, maar er zijn nogal wat die met heel andere taken zijn belast. Deze keer een gesprek met de 80-jarige vrijwilliger Reg Mulder. Hij is zowel binnen als buiten het archief voor GenLias werkzaam geweest. Nu houdt hij zich bezig met het A-nummer archief. Maar laten we niet op de zaken vooruit lopen.

• **Eerst natuurlijk de hamvraag: Waarom en wanneer ben je vrijwilliger geworden?**

Ik had me al een tijd met genealogie bezig gehouden en was onder meer knipselcorrespondent van het NGV. Omstreeks 1999, in ieder geval in het vorige millennium, las ik in de toenmalige HuppelDePup een oproep om als vrijwilliger bij het archief te komen werken. Het leek me wel wat. Je hebt een regelmaat om bepaalde dingen te doen die je interesse hebben.

• **Wat waren je eerste ervaringen als vrijwilliger?**

Zo begon ik op een dag als GenLias vrijwilliger. Er was geen plaats op het archief zelf, dus begon ik als thuiswerker. Je kreeg dan fotokopieën van akten van een bepaald jaar. Je mocht zelf een gemeente uitkiezen waar je mee wou beginnen. Sommigen hadden hun vaste gemeente, maar dat maakte me niet zo veel uit. Na een paar maanden zo te hebben gewerkt vroeg Cees Tromp me of ik zin had om als GenLias-vrijwilliger te worden gedetacheerd in de gemeente Zuidhorn. Dat leek me wel wat en zo ben ik zeven jaar daar werkzaam geweest. In die tijd heb ik de BS-gegevens van de voormalige gemeenten Grijpskerk, Oldehove, Oldekerk en Zuidhorn ingevoerd. Ook een heel prettige tijd. Maar op een gegeven moment zat de tijd er op en ben ik weer in Groningen gaan werken.

• **Hoe was het om weer terug te zijn?**

Ja, dat was wel even wennen. Veel nieuwe gezichten. Maar ik voelde me er al weer gauw thuis. Je kon echter wel zien dat het werk op z'n einde liep. Er kwam gewoon te weinig werk om op de oude voet door te gaan. Dan kwam de fatale dag: de vrijwilligers werden feestelijk bedankt en dat was het dan. Spijtig, maar zulke dingen kunnen gebeuren. We gingen weg met de belofte als er weer eens geschikt werk zou komen een beroep op ons zou worden gedaan. Maar ja

• **En, werd er weer een beroep op je gedaan?**

Dat mag je wel zeggen. Een paar maanden na mijn ontslag kreeg ik een verlossend telefoontje van Cees Tromp of ik bereid was om aan een nieuw project deel te gaan nemen. Het nieuwe project was het invoeren van de provinciale kentekens (de A-nummers) in een voor het publiek toegankelijk bestand. Nu, dat leek me wel wat! Na me eerst te hebben gebogen hoe en wat de beste manier zou zijn om het project te laten slagen heb ik een database gebouwd en begonnen met het invoeren van de kentekens

van motoren, of zoals het toen heette, motorrijwielen. In de Beeldbank van het archief konden we nog verschillende foto's van oude motoren en auto's vinden, waarvan het autonummer leesbaar was. Je kon dan de foto aan de al bekende gegevens koppelen.

• Hoe staan de zaken er nu voor?

Met de vernieuwing van de website van de Groninger Archieven is de zaak vooral wat betreft de foto's in een stroomversnelling gekomen. Tegenwoordig zijn we bezig met het invoeren van de bijna 50.000 autonummers uit het provinciaal kentekenregister. Een moeizaam karwei, maar het gaat prima. De leesbaarheid laat net als in sommige aktes van de burgerlijk stand soms te wensen over. Bovendien heb je te maken met overschrijvingen naar een andere eigenaar. Gelukkig zijn we nu over de helft en ik hoop het nog mee te maken dat dit project kan worden afgerond. En gelukkig krijgen we regelmatig foto's binnen, ook films zijn welkom. Bij het G.A.V.A. (Groninger Audio Visueel Archief) kan dan een *still* worden gemaakt. Maar ik vraag me wel af, of er niet nog meer afbeeldingen kunnen komen. Volgens mij moeten er nog honderden foto's bij mensen thuis of in bedrijfsarchieven liggen. Juist die opnamen willen we graag ter reproductie lenen.

Ik prijs me gelukkig dat ik destijds de stap heb genomen om vrijwilliger te worden en ik hoop dat ik het nog een paar jaar kan doen!

Alle@@l digit@@l (negen-en-dertig)

Antonia Veldhuis, Veenwouden

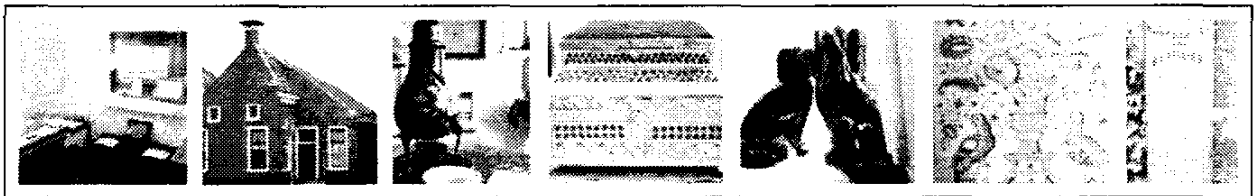

In deze rubriek komen interessante homepages en nieuwe digitale bestanden aan bod. Tips kunt u mailen aan antonia.veldhuis@hetnet.nl.

Zoals ik in mijn vorige Digit@@l schreef: de site www.allegroningers.nl heeft een vernieuwing ondergaan. U hoeft nu niet meer aan te geven in welke bronnen u wilt zoeken, standaard wordt in alles gezocht. Daarna kan desgewenst worden gefilterd op bron, periode, rol en plaats. Ook het resultaatscherm is aangepast. Het aantal getoonde resultaten is groter en de details worden in hetzelfde scherm getoond door een naam aan te klikken. Tenslotte is er een knop toegevoegd om het zoekscherm leeg te maken en een nieuwe zoekvraag te starten. Fouten doorgeven is gemakkelijk te doen via de opmerkingen, onderaan het detailscherm.

Ook *Tresoar* (Fryslân) is bezig zijn website te veranderen. Intussen heeft de FAF (Freonen fan de Archiven, groep vrijwilligers die archieven digitaal maakt) alle memories van successie van Friesland op deze site geplaatst. Ook zijn er ruim een miljoen notariële aktes digitaal te doorzoeken, dit project verwacht men eind 2013/begin 2014 af te hebben gerond. Er is een begin gemaakt (en een deel op internet gezet) van de autorisatieboeken, diaconieboeken en lidmatenregisters. Op www.tresoar.nl onder **Voorouders/Zoeken genealogie** kunt u zien wat er op Fries gebied digitaal te doorzoeken is. Onder **Nieuws** kunt u de nieuwste **ColdCase** bekijken. Dit zijn oude onopgehelderde zaken uit het archief waarvan Tresoar hoopt dat ze die met behulp van het publiek kunnen sluiten. In een vorige case werd gevraagd waar Fetje Frederiks de Graad was gebleven. Ze werd voor de moord op haar baby in 1803 veroordeeld tot tepronkstelling op het schavot en 7 jaar verbanning uit Friesland. Diverse personen konden al snel de oplossing geven. Ze verdween na het proces naar Groningen, ze overleed er (als Tetje) in 1811. Vier maanden na haar pas geboren, en intussen ook overleden, tweeling. Ook te vinden op www.facebook.com/ColdCaseTresoar. Als u mee wilt doen/denken, dan dient u zich wel eerst even te registreren. Gratis en vrijblijvend. Op deze site zijn, zonder registratie, ook foto's en tweets over dit onderwerp te zien.

Op de website van het *Kapiteinshuis* in Nieuwe Pekela (www.kapiteinshuis.nl) staat informatie over het museum dat in deze voormalige kapiteinswoning is gevestigd, over de Veenkoloniale zeevaart en over het Zeemanscollege. Onder **Het kapiteinshuis** staan foto's over de renovatie van het pand en staan de jaarverslagen. Deze verslagen zijn digitaal te lezen (pdf) en geven waardevolle en interessante artikelen over scheepvaart, Pekela, zijn inwoners, de geschiedenis enz. Zo kunt u bijvoorbeeld in 1993 het artikel **Op portret in Pekela** lezen, in 1997 **Van Pekela tot Sint Petersburg** en in 1999 over het Zeemanscollege **De Trouw**.

Bent u in de buurt, loop dan even binnen om te zien hoe uw varende (kapiteins) voorvader woonde.

Kijk ook eens op onze eigen NGV-site. Ik schreef er al over in mijn **Column**, op www.ngv.nl.

Hier staan websites van leden, nieuwtjes, nieuwsbrief (gratis, na aanmelden), aanbod cursussen en lezingen, adressen bestuursleden en webredactie, biografieën (ook u kunt aanleveren) en links naar 2352 sites (uiteraard wordt dit aantal elke dag groter) over uiteenlopende onderwerpen. Te bereiken via **Links**, 3^e item groene balk bovenin. Allen hebben betrekking op genealogie. Ze zijn te doorzoeken op categorie en land/provincie, elk weer onderverdeeld in tientallen onderwerpen: archieven, cursussen, erfgoed, bronnen, familieberichten, Joodse genealogie, heraldiek enz. Zoeken op Groningen leverde onder andere op:(een deel van) het bekende werk van Ritzema van Ikema's **Nageslacht van Jacob Sijbolts en Geertruid Cornelis Spanheim** digitaal, de **Handschriften van Buchel** en de **Schoolmeestersrapporten**. Sommige items bleken er dubbel in te zitten. Zie verder **Column 31** op bovengenoemde NGV-site.

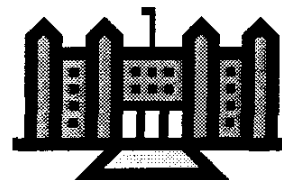
Op de website **Rondreis door Hoogezand-Sappemeer** (www.rondreishs.nl) staan oude foto's, vertelt men over de geschiedenis, scheepswerf **Voorwaarts** en de burgemeesters. Verder geven ze links naar andere sites met informatie over deze plaats. Www.beeldbankhs.nl geeft ook afbeeldingen van Hoogezand, schrijft over de mensen van de strokarton en over Alette Jacobs. Ik vond ze op de verzamelsite www.beeldbanken.startpagina.nl. Hier ook (onder **Groningen A-Z**) een link naar de plaatsen Aduard, Delfzijl, Eemshaven, Haren, Roodeschool, Uithuizen, Zoutkamp en Zuidhorn. Ansichten, portals, beelden en galerij. Daaronder **Groningen Stad** met onder andere een (youtube) filmpje over Historisch Groningen in 3D. Over het ontstaan (2008) van de driedimensionale kaart die men maakte van het cartografische werk van Egbert Haubois uit 1643. Uiteraard zijn op deze startpagina ook andere provincies te vinden. In navolging van Groningen is nu ook Fryslân bezig met het 3D maken van zo'n vogelvluchtkaart. Men wil de kaart van Jan Sems van 1603 op die manier bewerken, iedereen kan een stuk grond of pand adopteren. Jan Sems woonde later in Groningen, de Semslijn is van zijn hand. Zijn weduwe trouwde met een voorvader van me, maar dat even terzijde. Meer over dit project is te zien op de site van het Historisch Centrum in Leeuwarden, www.gemeentearchief.nl.

Wilt u zien waar de huidige inwoners uit Groningen (en de rest van Nederland) vandaan komen, dan kunt u dat zien op www.meertens.knaw.nl/migmap. Hier ook de nakomelingen van de inwoners van een eeuw geleden. Oftewel: waarvandaan kwamen ze en waarheen gingen ze. Het kaartje is op basis van de gemeentes van 2007. Met de muis boven een gemeente gaan staan geeft de naam.

Op deze site (www.meertens.knaw.nl) staan onder databanken nog meer interessante weetjes over (voor)namen en maten en gewichten en kunt u zien of er in de 3000 boedelinventarissen in de boedelbank 'één van u' zit.

Onderzoek ze, lees ze en stuur links over Groningen!

Groninger Archieven, Cascadeplein 4, tel.
050-5992000; www.groningerarchieven.nl

Gedane zaken ... vindt u weer! Onderzoeksgids Groninger middenstand

Hoe komt u meer te weten over de winkel van uw opa of de voormalige bakkerij waar u in woont? Daarvoor bieden de Groninger Archieven nu een korte onderzoeksgids. In deze gids ligt de nadruk op onderzoek naar middenstanders in de 19^e en 20^e eeuw. U kunt onderzoek doen naar een specifieke ondernemer. Of misschien wilt u meer weten over de middenstand in een straat, dorp of buurt in een bepaalde periode?

Deze onderzoeksgids begint met een stappenplan voor de aanpak van uw speurtocht. Vervolgens vindt u in het bronnenoverzicht meer uitleg over de bronnen aanwezig bij de Groninger Archieven en hoe u deze kunt gebruiken. Wanneer u onderzoek doet naar middenstand buiten stad of gemeente Groningen zijn niet alle bronnen aanwezig bij de Groninger Archieven. Dan wordt u doorverwezen naar het archief van de desbetreffende gemeente. In de handleiding wordt aangegeven, wanneer dat het geval is. Zoekt u een bedrijf, dat in 1921 bestond of na 1921 is opgericht, dat is er van dat bedrijf een dossier aangemaakt in het Handelsregister. De gids geeft ook uitleg over de nieuwe toegang op die dossiers.

U vindt de onderzoeksgids *Middenstand* op de website van de Groninger Archieven onder: **onderzoek** > **hulp bij onderzoek** > **onderzoeksgidsen**. U kunt de gids daar inzien en downloaden.

Aanwinsten genealogieën etc. in de bibliotheek (toegang 1957)

27712 **Bakker**. *Genealogisch overzicht van de familie Bakker uit Peize en aanverwante families* / door Bruin Bakker. - [S.l.] : [eigen uitg.], 2012. - 396 p. : ill. ; 29 cm. Met lit. en bronnenopg., met reg.

In dit boek staan genealogische gegevens van een groot aantal families uit Peize, soms kort, maar een aantal families ook uitgebreid (Bakker, Buiringe, Luinge, Klok, Ensing, Ebbinge, Schollema, Laning, Oomke(n)s).

27577 en 27578 **Hagenouw**. *Genealogie van Peter Hagenau gevonden in Braemsche (BrD), geboren rond 1584, te ??? tot Hagenouw's in Groningen rond 2010* / door Jan Horst. - Winschoten : [eigen uitg.], [ca. 2011]. - [Ongepagin.] : ill., krt. ; 30 cm.

Stamvader is Peter Hagenau, Tuchmacher te Bramsche, wiens zoon Jan in 1636 te Groningen trouwt met Grete Eijlders en wiens zoon Harmen in 1636 te Groningen trouwt met Sophia [Swart], weduwe van Claes Swart, en wiens zoon Thies in 1656 te Groningen trouwde met Annetje Derx. Veel voorkomende voornamen van dit geslacht Hagenouw: Eiso, Gerrit, Jan, Roelf, Willem.

27709 **Nienhuis**. *Kwartierstaat van Paul, Hans en Marlies Nienhuis* / [tekst en ill.:] Jan Nienhuis. - Weesp : [eigen uitg.], 2012. - 300 p. : ill. ; 28 cm. Met bronnenopg.

Uitgebreide kwartierstaat met kwartieren van de families Nienhuis x Lesman, de Hoog x Meeuwes, Dijkhuis x van der Molen, Olthoff x Poelman, Spier x Eenhauzen, Beereboom x Kok, Smits x Klok en Brouwer x van Bergen.

27677 **Pot**. *Stamboom van het Veenkoloniale geslacht Pot, schippers en landbouwers, nakomelingen van Melle Willems en Hebeltje Claassen gehuwd te Loppersum 4-11-1679* / [samenst.: Jan Meindert Pot]. - Sauwerd : [eigen uitg.], 2012. - 320 p.:

ill.; 30 cm. Uitgebreide naamsindex; veelvoorkomende andere familienamen: de Boer, Feddes, Mulder, Oldenziel, Pott, Prins, Schrage, te Velde.

27737 **Asinga** e.a. *Adel en heraldiek in de Nederlanden*: adellijke identiteit en representatie: opstellen aangeboden ter gelegenheid van het afscheid van jhr. Arnold Gevers als archivaris bij het Historisch Centrum Overijssel te Zwolle op 2 november 2012 / onder red. van Redmer Alma, Conrad Gietman, Albert Mensema. - Hilversum : Verloren, 2012. - 360 p. : ill. ; 25 cm. Met lit. en bronnenopg. in voetnoten.

Hierin o.a. een hoofdstuk van de hand van Redmer Alma: *Postume heraldiek; Adellijke kwartieren in Stad en Lande*. Als voorbeelden een aantal casussen: Asinga, Van Dockum, Herathema, To Wijtwerd, Schel(lin)ge.

Nieuwe boeken Verschenen of nog te verschijnen

Klaas Niemeijer, kenjiniemeijer@planet.nl

Weer een nieuw overzicht van boeken die op een of andere manier met stad en provincie Groningen te maken hebben. Deze keer weer twee boeken van de hand van Beno Hofman en Kirsten Otten. Beide hebben betrekking op oude panden in de stad.

De Ridderschap der Provincie Groningen, Steven Bouman, uitgave KNGSW, 106 p, € 10,95. Ter gelegenheid van de heroprichting van de Ridderschap van Groningen op 22 september 2012 verscheen dit boekje. Hierin wordt de Groninger Ridderschap in zijn bestaan van 1814 tot 1853 in al zijn facetten beschreven. In het boek is tevens een hoofdstuk opgenomen met de biografische gegevens van alle drieenzestig beschrevenen in de Ridderschap met daarbij vijfendertig portretten die achterhaald konden worden.

Een huis op stand – Ubbo Emmiussingel 51, Beno Hofman en Kirsten Otten, uitgeverij Munka, 67 bladzijden, geïllustreerd, ISBN 978-90-9027-137-8, € 15,00.

Geschiedenis van de speeltuinvereniging Oosterpark – van Klaprooslaan tot Resedastraat, Arie M. van Roon, uitgave Speeltuinvereniging Oosterpark, Groningen 2013, 71 bladzijden, geïllustreerd, ISBN 978-94-6190-977-0, € 17,50. Een leuk boek over de geschiedenis van de speeltuinvereniging. Eén opmerking in de epiloog vermeld ik toch nog even “Het was verrassend om te merken bij het lezen van de oude notulen, hoe weinig sommige bestuursproblemen veranderd zijn in 80 jaar tijd”. Waarvan akte.

Groene Kustweg – Vrijheid, Blijheid, John van Gelder, uitgave Groenste Media, Groningen 2013, 183 bladzijden, rijk geïllustreerd, ISBN 978-94-91267-03-1, € 23,95. Een boekje over de nostalgische en soms schilderachtige route via enkelbaans wegen naar de noordpunt van Denemarken. Een min of meer vergeten route, die best nog een nieuw leven mag worden ingeblazen.

Gronings Groen van Toen, diverse auteurs, uitgever Platform Gras, 130 p, € 14,95. Hierin staat het belangrijkste historische groen van de stad Groningen beschreven, zoals op begraafplaatsen en in tuinen en parken te vinden is. Met aandacht voor bijzondere flora en bijzondere bomen. En een handige uitklapbare plattegrond.

Het Veenkoloniënboek, Martin Hillenga, uitgeverij Waanders (W-books), Zwolle en het Veenkoloniaal Museum, Veendam 2012, 288 bladzijden, rijk geïllustreerd, ISBN 978-90-400-0765-1, € 14,95. In de reeks van allerlei uitgaven in verband met het 400-jarig bestaan van de Veenkoloniën mocht dit fotoboek natuurlijk niet ontbreken.

Martinikerkhof 11 – Van Refugium tot Toevluchtsoord, Beno Hofman en Kirsten Otten, uitgave Stichting Toevluchtsoord, Groningen 2012, 119 bladzijden, rijk geïllustreerd, ISBN 978-90-902137-8, € 19,50.

Mis! Middeleeuwse kerkinterieurs in Groningen en Ostfriesland, Justin A. Kroesen, uitgave Profiel, Bedum 2012, 96 bladzijden, rijk geïllustreerd, ISBN 978-90-5294-528-6, € 19,95. Een uitgave naar aanleiding van de tentoonstelling in het Openluchtmuseum Het Hoogeland te Warffum van 24 maart tot en met 28 mei 2012.

Roodbaards Rijkdom – Landschapsparken Noord-Nederland 1800-1850, Elzo van der Laan-Meijer en Willemieke Ottens, uitgave Stichting BONAS/Nederlands Architectuurinstituut Rotterdam 2012, 230 bladzijden, rijk en zeer fraai geïllustreerd, ISBN 978-90-76643-55-7, € 31,95. In dit prachtige boek worden tal van tuinen en tuinontwerpen aan het licht gebracht. Voor wat betreft de provincie Groningen is er onder meer aandacht besteed aan het Westerkwartier, Appingedam, Harkstede, Slochteren en Winschoten. Sommige illustraties hadden wel iets groter mogen worden uitgevoerd.

Vliegend verleden van Sieb Koning. Terugblik op het enerverende leven van een Groninger aviateur, Sikko Hoekzema, uitgave in eigen beheer door de auteur 2013, 94 bladzijden, geïllustreerd, ISBN 978-94-6190-795-0, € 17,50. Bij het lezen van dit boek viel ik van de ene verbazing in de andere. Een onbekend stuk luchtvaart-historie. Sieb Koning was in 1909 Nationaal Schaatskampioen op de lange afstand. Hij overleefde tal van crashes. Je leest ook dat Antonie Fokker niet de enige Nederlander was, die tijdens de Eerste Wereldoorlog in vreemde krijgsdienst (in dit geval Franse) is geweest. Koning ligt begraven op de Zuiderbegraafplaats te Groningen.

Schatkamers van Nederland – Historisch Kaartwerk van Nederland, uitgave ANWB Den Haag 2012, 174 bladzijden, geïllustreerd met 24 reproducties van historische kaarten, ISBN 978-901-803-4863, ANWB-ledenprijs € 29,95. Een mooie uitgave voor de liefhebber van oude kaarten. Eén van de reproducties heeft betrekking op de provincie Groningen.

En momenteel is de **Grote Historische Topografische Atlas Groningen** (plm. 1900-1930) uit 2006, schaal 1:25.000, uitgeverij Nieuwland, afgeprijsd van € 24,95 naar € 9,95. Zo lang de voorraad strekt bij boekhandel Godert Walter.

Binnenkort verschijnen twee boeken over de Tweede Wereldoorlog in Groningen:

Het Scholtenhuis 2 - Daders, Monique Brinks, het lang verwachte tweede deel van de boeken over het Scholtenshuis. Uitgeverij Profiel. Vanaf 19 april in de winkel. En op 7 april verschijnt **Groningse politie in Groningen**, Nico de Both.

Tot slot ...

Godert Walter heeft onlangs een lijst *Nieuwe uitgaven Groningana februari 2013 #1* uitgebracht. Ideaal voor mensen die een keuze uit boeken over Groningen willen maken. De lijst is aan te vragen bij info@godertwalter.nl.

Vragen en antwoorden

redactie Johan Waterborg

Deze rubriek is bedoeld voor specifieke vragen op genealogisch gebied in de provincie Groningen en voor algemene vragen van genealogische aard. Antwoorden komen van de GroninGEN-lezers; de redactie doet geen onderzoek naar aanleiding van gepubliceerde vragen; voor verdere regels zie GroninGEN 2013 nr. 1, p. 31. U kunt uw vragen en antwoorden sturen naar: J.A.P. Waterborg, Vijverweide 13, 9791 EA Ten Boer, tel: 050-230 34 40, e-mail: waterborg@ziggo.nl.

ANTWOORDEN

2010/05 Over bou(w)ten

Na de afsluiting van de discussie over het woord bou(w)te (GroninGEN jaargang 2012, p. 31) wilde ik er toch nog even op terugkomen. De redactie was zo welwillend dit toe te staan.

Eerder had de heer W. Nagel te Oosterbeek al geconstateerd dat het begrip bouwte ook voorkomt bij Blijham, Bellingwolde en Vriescheloo (*Roots@Groningen* jaargang 2010, p.31). De door hem genoemde bouwten vindt men in de *Grote Provincie Atlas Groningen* (1991), op de kaartbladen 91, 93 en 102. Dit wijst op een ruime geografische spreiding van het onderhavige begrip.

Naar ik meen gaat het om een heel gewoon begrip. Zo was er bij Eexta vroeger het kleine waterschap De Eexterbouwten. Zie H. Boer, *Geschiedenis van het waterschap Oldambt* (1999/2000) p. 67, en kaart op p. 52. Bij Meeden vindt men de Bovenbouwten, zie kaartblad 89 in bovengenoemde atlas.

Wat zeggen de dialectkenners Molema en Ter Laan ervan?

1^e. H. Molema, *Woordenboek van de Groningsche volkstaal* (1887), vermeldt onder het lemma boute: “baute, meervoud bouten, bauten (bouwten): de bouwgrond bij dorpen waar tevens laag weiland of veen wordt gevonden. Men zegt: op de boute, maar: in de venne, daar de bouten hoger gelegen gronden zijn, die des winters niet onder water komen. In het Oldambt en Westerwolde onderscheidt men zand- en veenbauten. Hier merken wij op dat in genoemde kwartieren de ou-klank sterk naar de au trekt. [...]”

2^e. K. ter Laan, *Nieuw Groninger Woordenboek* (1929), vermeldt onder het lemma baauwte: “het bebouwde, het omgeploegde land. *Joagers loopm net zo goud over baauwte as over 't gruinlaand*. Ook de door arbeiders gehuurde tuingrond (in het Oldambt). *'s Oavends, as lutjn aan zied wazn, gong 't noar de baauwte* (Gòldn Kedde). Dan ook in 't meervoud: *Doar lign de baauwten. De Zuudbroukster baauwten.*”

Het boek *De Golden Kette*, dat in het bovenstaande kennelijk bedoeld is, speelt in Beerta, tweede helft negentiende eeuw. Dus ook onder Beerta had je een bouwte. Molema en Ter Laan voelen nog een onderscheid tussen de ou- en de au- of aau-klank. Of de meervoudsvorm alleen betrekking kan hebben op tuingronden mag worden betwijfeld. Wel lijkt het erop dat een bou(w)te niet ver van het dorp ligt.

Hoe dan ook, men mag gerust constateren dat bou(w)te in het gehele Oldambt bekend is, evenals in het noordelijk deel van Westerwolde.

Martinus van Hoorn, Appingedam

Bestuur van de afdeling Groningen

<functie>@groningen.ngv.nl

Voorzitter	G. Zuidema, Zilverlaan 30, 9743 RK Groningen	050-5776363
Penningmeester en vice-voorz.	H. Boels, Stadsweg 47, 9791 KA Ten Boer	050-3023207
Secretaris	H.J. Timmer, Coronastraat 14, 9742 EG Groningen	050-5711142
Bestuurslid (en CALS)	T.K.J. Wagenaar, Spiegelstraat 103, 9721 JT Groningen	050-5266701

Redactie GroninGEN

redactie@groningen.ngv.nl

H.J.E. Hartog	Snelliusstraat 28, 9727 JN Groningen	050-5253333
K. Niemeijer	Boerhoorn 56, 9481 HZ Vries	0592-542262
T.K.J. Wagenaar	Spiegelstraat 103, 9721 JT Groningen	050-5266701
J.A.P. Waterborg	Vijverweide 13, 9791 EA Ten Boer	050-2303440

Knipseldienst

knipseldienst@groningen.ngv.nl

M. Becker-Jager	Frankrijkaan 49, 9501 RN Stadskanaal	0599-614257
-----------------	--------------------------------------	-------------

Webmaster

webmaster@groningen.ngv.nl

D. Uuldriks	Velthoek 24, 9642 RB Veendam	0598-633833
-------------	------------------------------	-------------

GroninGEN

wordt uitgegeven door de NGV (Nederlandse Genealogische Vereniging) afdeling Groningen en versijnt drie keer per jaar.

Losse nummers eerdere jaren kosten € 1,00 per stuk en € 2,00 per jaargang, exclusief porto. Te bestellen door overmaking op genoemde girorekening, o.v.v. de gewenste nummers of jaargang(en).

Abonnementen

GroninGEN wordt gratis toegestuurd aan de leden van de NGV-afdeling Groningen.

Overige leden van de NGV kunnen zich abonneren via een bijkomend of gezinslidmaatschap van de afd. Groningen à € 9,00 per jaar, aan te vragen bij de landelijke ledenadministratie NGV, Postbus 26, 1380 AA te Weesp.

Andere belangstellenden kunnen een los abonnement nemen door overmaking van € 9,00 op rekening 556 30 62 t.n.v. NGV-afdeling Groningen te Ten Boer, o.v.v. 'Abonnement GroninGEN'.

Schrijvers-exemplaren

Schrijvers van artikelen krijgen een auteursexemplaar. Meerdere exemplaren te verkrijgen tegen een gereduceerd tarief, mits vooraf aangevraagd.

Voor spelregels, verantwoordelijkheden en advertentiemogelijkheden: zie onze website.

Oude nummers

Losse nummers 2009 t/m 2013 kosten € 3,00 en volledige jaargangen € 9,00, inclusief porto.

Kopij voor GroninGEN

Kopij voor het volgende nummer uiterlijk **begin juli** toesturen aan het redactieadres:

Snelliusstraat 28, 9727 JN Groningen
of via een e-mail naar de redactie (zie hierboven).

Website NGV afdeling Groningen:

<http://groningen.ngv.nl>

Inhoud GroninGEN

april 2013, jaargang 20, nr. 2

Voorwoord	33	In de kindsheijt	51
Genealogisch voorstellen	34	Gijgel ter Walslaghe	52
Agenda	35	Toeval?	53
Waardering lidmaatschap NGV	36	Jan Claesen I en II (Warffum)	53
Interview Knipseldienst	36	Bijzondere vondst	54
Naamslijsten XXXII en XXXIII:		Interview met Reg Mulder	56
Kerspelleden Ulrum, 1678	37	Allemaal@l digit@l 39	57
Slachterseed Groningen, 1666	39	Nieuws van de archieven	60
De jonker en de dienstmeid	40	Boekenrubriek	61
De voornaam Secundo	45	Vragenrubriek: Over bou(w)ten	63
Derk Jans van der Wal	46	Colofon	64